

A RESEARCH TO DETERMINE THE RESPONSIBILITY OF FINANCIAL SERVICE EMPLOYEES IN THE PREVENTION OF ERRORS AND CHEATS IN ACCOUNTING¹

Onur AÇIKGÖZ²
Enis Baha BİÇER³

Abstract

The financial information provided by accounting is too important to ignore. The data obtained in accounting concerns business owners, government agencies, employees, investors and many organizations. Financial service employees who are responsible for transferring accounting data to the relevant persons must show the necessary sensitivity when performing their professions. Today, error and cheating scandals in accounting negatively affect many sectors. Due to these negative effects, trust in financial service employees is undermined. The main purpose of the study is to determine the causes of accounting errors and tricks encountered in Turkey and to determine the responsibilities of financial service employees in the prevention of these errors and cheats. Research data were obtained by survey method. The collected data were analyzed with the SPSS program. The Croanbach Alpha value of the study was calculated as 0.72. Survey questions consist of 4 sections: demographic information, accounting errors, accounting cheats and responsibilities of financial service employees. The sample was selected by random sampling method among financial service employees working in health institutions in Sivas province. The study was conducted with 84 participants. The findings of the research are thought to contribute to the business life of financial service employees. In order to achieve the targeted goal, questions were directed by survey method to financial service employees operating in health institutions in Sivas province. The answers to the directed questions were analyzed by *t* test and one-way variance test method. As a result of the analysis, the responsibilities of financial service employees were revealed in accounting errors and tricks. It has been concluded that accounting errors are caused by carelessness and inexperience, and accounting tricks are caused by purposes such as tax evasion and profiteering. In order to prevent the errors and cheats encountered, an effective internal audit system must be established. No significant differences were detected according to gender, age, educational status and working time.

Article History:

Date submitted:

29 June 2021

Date accepted:

1 October 2021

Jel Codes:

M42, M49, M51, I10

Keywords:

Error in Accounting,
Fraud in Accounting,
Financial Service
Employees,
Management of Health
Institutions

Suggested Citation: Açıkgöz, O. & Biçer, E. B. (2021). A Research to Determine the Responsibility of Financial Service Employees in The Prevention of Errors and Cheats in Accounting. *Cumhuriyet University Journal of Economics and Administrative Sciences*, 22(2), 225-249.

¹This article was prepared from Master Thesis named "A Research to Determine the Responsibility of Financial Service Employees in the Prevention of Errors and Cheats in Accounting" under the supervision of Assoc. Prof. Dr. Enis Baha BİÇER

²Lect., Sivas Cumhuriyet University, Kangal Vocational School, Department of Management and Organization, onuracikgoz@cumhuriyet.edu.tr, ORCID ID: 0000- 0002- 5419- 626X.

³Assoc. Prof. Dr., Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Health Sciences, Department of Health Management, ebbicer@cumhuriyet.edu.tr, ORCID ID: 0000- 0002- 1624- 4988.

MUHASEBEDE HATA VE HİLELERİN ÖNLENMESİNDE MALİ HİZMET ÇALIŞANLARININ SORUMLULUĞUNUN TESPİTİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA¹

Onur AÇIKGÖZ²
Enis Baha BİÇER³

ÖZ

Muhasebenin sağlamış olduğu finansal bilgiler göz ardı edilemeyecek kadar büyük bir öneme sahiptir. Muhasebede elde edilen veriler işletme sahiplerini, devlet kurumlarını, çalışanları, yatırımcıları ve birçok kuruluşu ilgilendirmektedir. Muhasebe verilerini ilgili kişilere aktarmada sorumlu olan mali hizmet çalışanları mesleklerini icra ederken gereken hassasiyeti göstermeleri gerekir. Günümüzde muhasebede meydana gelen hata ve hile skandalları birçok sektörü olumsuz etkilemektedir. Bu olumsuz etkilerden dolayı mali hizmet çalışanlarına olan güven sarsılmaktadır. Çalışmanın temel amacı Türkiye’de karşılaşılan muhasebe hataları ve hilelerinin sebeplerini tespit etmek ve bu hata ve hilelerin önlenmesinde mali hizmet çalışanlarının sorumluluklarını belirlemektir. Araştırma verileri anket yöntemi ile elde edilmiştir. Toplanan veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. Araştırmanın Croanbach Alpha değeri 0,72 olarak hesaplanmıştır. Anket soruları demografik bilgiler, muhasebe hataları, muhasebe hileleri ve mali hizmet çalışanlarının sorumlulukları olmak üzere 4 bölümden oluşmaktadır. Örneklem Sivas ili sağlık kurumlarında çalışan mali hizmet çalışanları içerisinde rastgele örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Araştırma 84 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma neticesinde elde edilen bulgular mali hizmet çalışanlarının iş hayatına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Hedeflenen amaca ulaşabilmek için Sivas ilinde bulunan sağlık kurumlarında faaliyet gösteren mali hizmet çalışanlarına anket yöntemi ile sorular yönlendirilmiştir. Yönlendirilen sorulara verilen cevaplar t testi ve tek yönlü varyans testi yöntemi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda muhasebe hata ve hilelerinde mali hizmet çalışanlarının sorumlulukları ortaya çıkarılmıştır. Muhasebe hatalarının dikkatsizlik ve tecrübesizlikten kaynaklandığı, muhasebe hilelerinin vergi kaçırmak ve çıkar sağlamak gibi amaçlardan meydana geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Karşılaşılan hata ve hilelerin önüne geçebilmek için etkili bir iç denetim sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve çalışma süresine göre de anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Makale Geçmişi:

İletilen Tarih:

29 Haziran 2021

Kabul Tarihi:

1 Ekim 2021

Jel Kodları:

M42, M49, M51, I10

Anahtar Kelimeler:

Muhasebede Hata,
Muhasebede Hile,
Mali Hizmet
Çalışanları, Sağlık
Kurumları Yönetimi

Önerilen Alıntı: Açıkgoz, O. & Biçer, E. B. (2021). Muhasebede Hata ve Hilelerin Önlenmesinde Mali Hizmet Çalışanlarının Sorumluluğunun Tespitine Yönelik Bir Araştırma. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(2), 225-249.

¹Bu çalışma, Doç. Dr. Enis Baha BİÇER danışmanlığında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsünde yürütülen “Muhasebede Hata ve Hilelerin Önlenmesinde Mali Hizmet Çalışanlarının Sorumluluğunun Tespitine Yönelik Bir Araştırma: Sivas İli Sağlık Kurumları Üzerine Bir Uygulama” başlıklı tezli yüksek lisans çalışmasından türetilmiştir.

² Öğr. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Kangal Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, onuracikgoz@cumhuriyet.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-5419-626X.

³ Doç. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, ebbicer@cumhuriyet.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-1624-4988.

1. GİRİŞ

Muhasebe, işletmelerin finansal sürecinde yer alan işlemleri ve olayları para ile ifade edilebilecek şekilde kayıt altına alma, bunları sınıflandırma, özetleme ve raporlar halinde sonuçları yorumlama sanatıdır. Mesleki açıdan baktığımızda muhasebe, devlet kurumları, işletme ortakları, yöneticiler, çalışanlar, kredi kurumları vb. kuruluşlara ihtiyaç duydukları bilgileri ortaya çıkartarak sunan meslek alanıdır.

Meslek çalışanları muhasebe süreçlerini yerine getirirken bazı yanlışlıklar yapabilmekteler. Karşılaşılan bu yanlışlıklar içerisinde eğer kasıt unsuru bulunmuyor ise hata olarak nitelendirilmekte, kasıt unsurunun bulunduğu durumlarda ise hile olarak nitelendirilmektedir. Hile, işletmelerin varlıklarını ve kaynaklarını bilinçli bir şekilde uygunsuz kullanarak haksız kazançlar elde etmesidir.

İşletme kapasitelerinin ve çalışanlarının nicel olarak büyümesiyle birlikte uygulama aşamalarında hataların ve hilelerin karşımıza çıkması kaçınılmaz bir hal almıştır. Tabii ki işletmelere ait bilgileri doğru olarak ilgili kişilere sunmak mali hizmet çalışanlarının sorumluluğu altındadır. Muhasebe meslek çalışanlarının sorumlulukları bu noktada çok fazladır. Meslek çalışanlarının güvenilir bir imaj sergilemesi gerekir. Her meslekte olduğu gibi muhasebe mesleğinde de ikilemler ve karar vermede yaşanan zorluklar olabilmektedir.

Çalışmamızın temel amacı muhasebe alanında birçok hatalar ve hileler ile karşı karşıya kalındığı için mali hizmet çalışanlarının bu konudaki sorumlulukları tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada teorik bilgilerden sonra muhasebede hata, muhasebede hile ve mali hizmet çalışanlarının bu konudaki sorumluluklarını belirlemeye yönelik katılımcılara sorular yönlendirilmiştir. Çeşitli analiz teknikleri doğrultusunda bulgulara yer verilmiş ve daha sonra ise sonuç kısmından bahsedilmiştir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Muhasebe Kavramı

Muhasebenin kelime anlamı “hesap etmek” anlamına gelmektedir. Türkçe sözlüklere baktığımızda “hesaplaşma, hesap ile ilgilenme, saymanlık” gibi anlamlara gelmektedir (Pekdemir, 1999: 19). Muhasebe finansal nitelikte işlemleri para ile ifade edebilecek şekilde kayıt altına alma, bunları sınıflandırma, özetler halinde rapor ederek elde edilen sonuçları yorumlama yapabilme sanatıdır.

Muhasebe finansal bilgi kullanıcılarına bilinçli yargılarda bulunmak ve karar vermek açısından ekonomik bilgileri tespit etme, ölçme ve iletme sürecidir (Akdoğan ve Aydın, 1987: 1).

Muhasebe mesleği açısından bakacak olursak işletmelerde ortaya çıkan ve parasal olarak ifade ettiğimiz bütün işlemleri toplama, kaydetme, sınıflandırma, raporlama, analiz etme, yorumlama ve en sonunda da ilgili kişilere bilgi olarak sunma gibi işlemleri sağlayan bir sanattır (Ergin, 2005: 16).

Muhasebe, ticari faaliyetler devam ettiği sürece işletme servetleri şekil değiştirmekte ve bu değişikliklerin de bazı sonuçları bulunmaktadır. Faaliyetler sonucunda ortaya çıkan bu

MUHASEBEDE HATA VE HİLELERİN ÖNLENMESİNDE MALİ HİZMET ÇALIŞANLARININ SORUMLULUĞUNUN TESPİTİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

değişikliklerin doğru olarak değerlendirmeler yapılabilmesi için belgeler aracılığıyla sürecin takip edilmesi gerekir. Bu süreçleri düzenli ve verimli olarak takibini muhasebe gerçekleştirmektedir (Pekdemir, 1999: 20).

İşletme faaliyetleri sonucunda varlık ve kaynaklarda ortaya çıkan değişiklikleri belirlemek, dönemsel olarak gelir ve gider kalemlerini karşılaştırmalar yaparak ilgili kişilere bilgiler sunmak muhasebenin temel görevleri arasındadır (Küçüksavaş, 1997: 3).

Muhasebenin çeşitli işlevleri bulunmaktadır; muhasebe sürecinde mali olayları ilgilendiren belgeler tespit edilir ve işleme alınması gereken dokümanlar belirlenmesi “saptama işlevi”, farklı amaçları olan mali belgelerin ilgili alanlarda kümeler halinde gruplandırılması “sınıflandırma işlevi”, kanıt unsuru taşıyan belgelerle kurumların tercihlerine göre envanter, yevmiye ve işletme defterlerine kaydedilmesi “kaydetme işlevi”, mali tablolar aracılığıyla üretilen bilgilerin ilgili kişilere sunulması “raporlama işlevi” ve işletmelerin anlayabileceği şekilde analizlerle yorumlanması ise “yorumlama işlevi” bulunmaktadır (Tanış ve Berikol, 2011: 7).

Muhasebe bazı işletmeler tarafından sadece vergi amacı ile kullanılmaktadır. Ancak böyle bir düşüncenin olması işletmeler açısından geleceğe dönük olumlu sonuçlar vermeyecektir. Çünkü muhasebe işletmelerin geleceğine ışık tutmakta ve planlama, kontrol ve durum analizi konularında da sağlıklı bilgiler sunmaktadır. Muhasebe sistemleri işletmelere, uzun vadeli planlar geliştirmede, kaynak dağılımı kararlarında, performans değerlendirmede ve finansal nitelikli bilgi oluşumlarında bilgiler sunmaktadır.

2.2. Muhasebede Hata Kavramı

Muhasebe hataları; unutkanlık, dikkatsiz olma, ihmalkar tutum, bilgisizlik ve tecrübesizlik nedeniyle kayıtlarda yapılan yanlışlıklardır. Muhasebe hataları, kanunlar ve yönetmelikler gibi mevzuatlara, muhasebe ilkelerine ve genel prensiplere aykırı olmasına rağmen kasıt unsuru bulunmayan davranışlar olarak nitelendirilir (MHUD Yayını, 2004: 128).

İşletmelerde karşılaştığımız hataları, muhasebe ilkeleri, kuralları ve prensiplerine uygun olmayan faaliyetler sergilenmesi şeklinde düşünebiliriz. Kişiler kendi çıkarları için bilinçli ve istekli olarak birtakım yanlış davranışlarda bulunmazlar. Karşılaşılan yanlışlıklar genelde personellerin bilgisizliği ya da ihmalkar davranışlarından olduğu düşünülmektedir. Ancak işletmelerde karşılaşılan bu hatalar en az muhasebe hileleri kadar işletmeye zarar vermektedir.

Muhasebe işlemlerindeki hatalar genellikle dikkatsiz davranma, gereken hassasiyeti göstermeme, unutkanlık ya da bilgi eksikliği gibi birçok sebeplerden dolayı karşımıza çıkan yanlışlıklardır (Kepekçi, 1994: 9). Muhasebe bilminde hata, mali tablolarda ve kayıtlarda yapılan sayısal yanlışlıklar ya da kasıtlı olmadan muhasebe ilkelerine aykırı davranma ve gözden kaçırma gibi kasıtlı olmayan yanlışlıklardır (Çatıkkaş ve Çalış, 2007: 188).

Muhasebe hataları çok sayıda sebepten kaynaklandığı için bu da muhasebede hata türlerini ortaya çıkarmıştır. Teknolojinin muhasebe alanında da etkisini göstermesiyle karşılaşılan hatalar olabildiğince azalsa da, uygulama aşamalarında hatalar tamamen ortadan kaldırılamamıştır (Kirik, 2007: 40). Muhasebe hata türlerine baktığımızda, hesaplamada dört işlemde kaynaklanan hatalar “matematik hataları”, muhasebe işlemlerinden sonra elde edilen bilgilerin defterlere kaydedilmesinde karşılaşılan yanlışlıklar “kayıt hataları”, işlemlerin doğru yapılmasına rağmen belgede yazan rakamı defterlere yanlış geçirmek “rakamsal hatalar”, bilanço ilke ve kurallara uyulmamasından kaynaklı “bilanço hataları” vb. hata türleri bulunmaktadır.

2.3. Muhasebede Hile Kavramı

Hile kavramı, menfaat elde etmek amacıyla çeşitli dolandırma ve kandırma yöntemleriyle işlenen bütün suçlardır (Kandemir, 2010;10-11). Hile, yöneticiler ile yönetimde görevli olarak çalışanların, örgütteki personellerin veya üçüncü şahısların bilerek ve isteyerek yaptıkları yasal olmayan bir kazanç elde etmek üzere aldatma davranışlarda bulunmalarını ifade eder (Göçen, 2010;112).

Muhasebede hile; bazı amaçlardan dolayı işletmenin gerçekleştirdiği kayıtlarda bilerek yanlışlık yapılmasıdır. Muhasebede yapılan hileli kayıtlar muhasebe ilkelerine ve prensiplerine karşı gelmektedir (Seviğ, 2004;7).

İşletmelerin muhasebe sürecinde yaptıkları işlemlerde hatadan farklı bir şekilde bilinçli olarak birtakım işlemler yapabilmekteler. Yapılan bu hileler, muhasebe bilgilerini kullananlara yönelik yapılan yanıltma amacı olan ve kasıt unsuru taşıyan düzensizliklerdir. Bu yanlış uygulamalar bilinçli yapıldığı için bunları ortaya çıkarmak ve tespit edebilmek oldukça zor bir iştir (Güçlü, 2005: 75). Muhasebe hataları çalışanların bilgisiz olmasından, deneyimsiz olmasından, iş yükünün fazla olmasından ve ihmalkarlıktan gibi sebeplerden karşımıza çıkarken, muhasebe hileleri süreçlerin bilinçli olarak yanlış yürütülmesinden olmaktadır (Saban, 2006: 60).

Muhasebede yapılan hilelerin temel amacı çeşitli yöntemlerle kazanç sağlamak olduğundan uygulamada yapılan çok çeşitli hile türleri karşımız çıkmaktadır. Bunlar; kasti olarak gerçekleştirilen hatalar, fatura almamak ya da düzenlememek gibi yollarla yapılan kayıt dışı işlemler, zamanından önce ya da sonra kaydedilmesi, gerçekte olmayan işlemler yapmış gibi gösterme dediğimiz belge sahtekarlığı, teknolojiden faydalanarak yapılan bilgisayar hileleri, bilanço hileleri, uydurma hesaplar açılması, stoklar ile ilgili yapılan hileler gibi birçok yaptıkları hile türleri bulunmaktadır (Çiftçi, 2012: 64).

Muhasebe çalışanlarının hilelere başvurmalarında yolsuzluğu gizleme, işletme mevcut durumunu farklı gösterme, vergiden kaçınmak vb. birçok sebep bulunmaktadır

3. MUHASEBEDE HATA VE HİLELERİN ÖNLENMESİNDE MALİ HİZMET ÇALIŞANLARININ SORUMLULUĞUNUN TESPİTİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

3.1. Araştırmanın Amacı

Muhasebe hata ve hilelerinin önlenmesinde mali hizmet çalışanlarının sorumluluklarını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada muhasebe hata ve hilelerinin önlenmesinde çalışanların demografik özelliklerinin farklılıklara yol açıp açmadığını belirlemektir.

Hedeflenen amacın dışında çalışmada ulaşılmak istenen diğer amaçlar ise; mali hizmet çalışanlarının demografik özelliklerini tespit etmek, çalışanların hatalar ile ilgili yargılara katılma düzeylerini tespit etmek, çalışanların hileler ile ilgili yönlendirilen ifadeler katılma düzeylerini tespit etmek, muhasebede yapılan hata ve hileleri tespit edilmesi ve önlenmesinde mali hizmet çalışanlarının sorumluluklarını belirlemek amacıyla yargılara katılma düzeylerini tespit etmektir.

3.2. Araştırmanın Örneklemi

MUHASEBEDE HATA VE HİLELERİN ÖNLENMESİNDE MALİ HİZMET ÇALIŞANLARININ SORUMLULUĞUNUN TESPİTİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Araştırma Sivas ilinde bulunan Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hastanesi, Sivas Numune Hastanesi, Sivas İl Sağlık Müdürlüğü (Hafik, Gölova, Akıncılar, İmranlı, Ulaş, Altınyayla, Koyulhisar ve Doğanşar Devlet Hastaneleri sağlık müdürlüğüne bağlı çalışmaktadırlar.), Sivas Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi, Sivas Medicana Hastanesi, Gürün Devlet Hastanesi, Suşehri Devlet Hastanesi, Kangal Devlet Hastanesi, Gemerek Devlet Hastanesi, Divriği Devlet Hastanesi, Yıldızeli Devlet Hastanesi ve Zara Devlet Hastanesi ve Şarkışla Devlet Hastanesi içerisinde izin alınabilen Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hastanesi, Sivas Numune Hastanesi, Sivas Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi, Sivas Medicana Hastanesi, Gürün Devlet Hastanesi, Suşehri Devlet Hastanesi, Kangal Devlet Hastanesi, Gemerek Devlet Hastanesi, Divriği Devlet Hastanesi ve Yıldızeli Devlet Hastanesi olmak üzere 10 hastaneden oluşmaktadır.

3.3. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma sonucunda tespit edilen veriler doğrultusunda test edilen hipotezler şunlardır:

H1: Demografik özellikler ile hataların önlenmesi arasında fark vardır.

H2: Demografik özellikler ile hilelerin önlenmesi arasında fark vardır.

H3: Demografik özellikler ile hata ve hilelerin önlenmesinde mali hizmet çalışanlarının sorumlulukları arasında fark vardır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada verileri toplamak için anket uygulaması yapılmıştır. Veriler mali hizmet çalışanları ile karşılıklı görüşme yöntemi ile yazılı olarak çalışanlara yönlendirilen anket sorularına verilen cevaplardan elde edilmiştir. Anket uygulaması için 10 hastaneden örneklem seçimine gidilmeyerek rastgele örneklem yöntemi ile bütün evrene ulaşılmaya çalışılmıştır. 102 mali hizmet çalışanlarından 96 çalışana ulaşılmış olup 84 adet anket dönüşü sağlanmış ve çalışmaya %82,35 oranda katılım sağlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizinde Kullanılan Yöntem

Verilerin değerlendirilmesi için SPSS 21.0 (Statistical Package for Social Sciences) analiz programında faydalanılmıştır. Elde edilen anket verileri SPSS programına girilmiş ve değerlendirme sonucu Microsoft Excel ve Word programları aracılığıyla tablolar ve grafikler haline getirilmiştir. Ankette yer alan tüm sorular için frekans hesapları yapılmış olup ikinci, üçüncü ve dördüncü bölümlerde bulunan sorulara çapraz tablo bağlantısı oluşturularak farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır. Hipotezlerin test etmek için t- testi ve tek yönlü varyans testinden faydalanılmış ve elde edilen bulgular tablolar aracılığı ile anlamlandırılmıştır.

Verilerin analiz etmek için 5'li likert ölçeği kullanılmış ve ölçeğin değerlendirilmesinde dağılım ortalaması:

- ❖ 1.24' e kadar olanlar Kesinlikle Katılmıyorum,
- ❖ 1.25- 2.24'e kadar olanlar Katılmıyorum,
- ❖ 2.25-3.24'e kadar olanlar Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum,
- ❖ 3.25-4.24'e kadar olanlar Katılıyorum,

❖ 4.25 ve üstü olanlar Kesinlikle Katılıyorum şeklinde sunulmuştur.

Bu bölümde katılımcılara yöneltilen 57 soruya yönelik güvenilirlik testi sonucu Cronbach Alpha değeri '0,72' olarak gerçekleşmiş ve güvenilir olduğu görülmüştür.

3.6. Araştırmanın Bulguları

Ankete katılan mali hizmet çalışanlarının %20,2'i yönetici, %79,8'i memur olduğu görülmektedir. Ankete katılan mali hizmet çalışanlarının % 82,1'i erkek, %17,9'u kadındır. Bu veriler neticesinde mali hizmet çalışanlarının çoğunu erkekler oluşturmaktadır.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Bilgileri

		Frekans	Yüzde
Ünvan	Yönetici	17	20,2
	Memur	67	79,8
Cinsiyet	Erkek	69	82,1
	Kadın	15	17,9
Yaş	25 yaş altı	7	8,3
	26-35 yaş	27	32,1
	36-45 yaş	36	42,9
	46-55 yaş	13	15,5
	55 ve üzeri	1	1,2
Eğitim	Lise	0	0
	Ön lisans	12	14,3
	Lisans	45	53,6
	Y. Lisans	23	27,4
	Doktora	4	4,8
Çalışma Süresi	0-5 yıl	12	14,3
	6-15 yıl	43	51,2
	16-25 yıl	19	22,6
	25 ve üzeri	10	11,9

Sonuçlara göre ankete katılan mali hizmet çalışanlarının % 8,3'ü 25 yaş altı, % 32,1'i 26-35 yaş, % 42,9'u 36-45 yaş, %15,5'i 46-55 yaş ve % 1,2'si 56 ve üstü yaş aralığında bulunmaktadır. Elde edilen sonuç ankete katılan mali hizmet çalışanlarının büyük bir kısmının

MUHASEBEDE HATA VE HİLELERİN ÖNLENMESİNDE MALİ HİZMET ÇALIŞANLARININ SORUMLULUĞUNUN TESPİTİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

36-45 yaş aralığında değişen orta yaştaki çalışanlardan olduğunu göstermektedir. Sonuçlara göre ankete katılan mali hizmet çalışanlarının % 14,3'ü ön lisans, % 53,6'sı lisans, % 27,4'ü yüksek lisans, % 4,8'i doktora düzeyinde eğitim almıştır. Bu verilerden anlaşılacağı gibi ankete katılan mali hizmet çalışanlarından çoğunluğunun lisans düzeyinde eğitim aldıkları görülmektedir. Mali hizmet çalışanlarının çalışma süresi dağılımları incelendiğinde % 14,3' ü 5 yıl ve daha az, % 51,2'si 6-15 yıl arası, % 22,6'sı 16-25 yıl arası ve % 11,9'u 25 ve üzeri yıl çalışanlardan bulunmaktadır.

3.7. Araştırmanın Konusuna Yönelik Sonuçlar

- Mali Hizmet Çalışanlarının Muhasebede Karşılaşılan Hatalar Konusu ile İlgili İfadelere Katılma Düzeyleri**

Çalışmanın bu bölümünde mali hizmet çalışanlarının muhasebede yapılan hatalar konusunda yönlendirilen sorulara katılma düzeyleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 1: Mali Hizmet Çalışanlarının Muhasebede Karşılaşılan Hatalar Konusu ile İlgili İfadelere Katılma Düzeyleri

	$\bar{X}$	s.s
Bilgi ve tecrübe eksikliğinden kaynaklanmaktadır.	4,19	1,10
Dikkatsiz ve ihmalkar davranışlardan kaynaklanmaktadır.	4,23	1,00
Yapılan hatalar kasıt olmadan, bilinçsiz bir şekilde yapılır.	4,13	,90
Hatalar unutmadan kaynaklanır.	4,10	,99
Matematiksel işlemler esnasında ortaya çıkar.	4,35	,78
Yapılan hatalar yetenek ile ilgili değildir.	3,92	,99
Muhasebe uzmanlarının donanım eksikliğinden kaynaklanır.	3,67	1,15
Muhasebe uzmanlarının kullandığı teknolojik yetersizlikten kaynaklanır.	3,45	1,03
Çalışanlar istedikleri kadar dikkatli olsunlar gerçekleşen hatalar engellenemez.	2,84	1,33
Muhasebe uzmanları hatalar ile ilgili ne kadar bilgili olsalar da hatalar engellenemez.	2,71	1,32
Yapılan hatalar tecrübe ile ilgili değildir.	3,01	1,19
Çalışanlar hataları bilinçli olarak yapar.	2,85	1,34
Teknoloji çok iyi de olsa yeteneği olmayanlar sürekli hata yaparlar.	3,30	1,02

Mali hizmet çalışanlarının muhasebedeki hatalar bölümünde yönlendirilen sorulardan;

“Bilgi ve tecrübe eksikliğinden kaynaklanmaktadır” sorusuna (yaklaşık 4,19 ile) “Katılıyorum”,

“Dikkatsiz ve ihmalkar davranışlardan kaynaklanmaktadır” sorusuna (yaklaşık 4,23 ile) “Katılıyorum”,

“Yapılan hatalar kasıt olmadan, bilinçsiz bir şekilde yapılır” sorusuna (yaklaşık 4,13 ile) “Katılıyorum”,

“Hatalar unutmadan kaynaklanır ” sorusuna (yaklaşık 4,10 ile) “Katılıyorum”,

“Matematiksel işlemler esnasında ortaya çıkar” sorusuna (yaklaşık 4,35 ile) “Kesinlikle Katılıyorum”,

“Yapılan hatalar yetenek ile ilgili değildir” sorusuna (yaklaşık 3,92 ile) “Katılıyorum”,

“Muhasebe uzmanlarının donanım eksikliğinden kaynaklanır” sorusuna (yaklaşık 3,67 ile) “Katılıyorum”,

“Muhasebe uzmanlarının kullandığı teknolojik yetersizlikten kaynaklanır” sorusuna (yaklaşık 3,45 ile) “Katılıyorum”,

“Çalışanlar istedikleri kadar dikkatli olsunlar gerçekleşen hatalar engellenemez” sorusuna (yaklaşık 2,84) “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum”,

“Muhasebe uzmanları hatalar ile ilgili ne kadar bilgili olsalar da hatalar engellenemez” sorusuna (yaklaşık 2,71 ile) “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum”,

“Yapılan hatalar tecrübe ile ilgili değildir” sorusuna (yaklaşık 3,01 ile) “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum”,

“Çalışanlar hataları bilinçli olarak yapar” sorusuna (yaklaşık 2,85) “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum”,

“Teknoloji çok iyi de olsa yeteneği olmayanlar sürekli hata yaparlar” sorusuna (yaklaşık 3,30 ile) “Katılıyorum” şeklinde cevap vermişlerdir.

Yukarıdaki anket sonuçlarına baktığımızda mali hizmet çalışanlarının gerçekleşen hatalarda genellikle bilgi eksikliği, tecrübe eksikliği, dikkat eksikliği ve unutma gibi nedenlerden olduğu düşünülmektedir. Gerçekleşen hatalarda kasıt unsurunun olmadığına bilinç dışı hataların yapıldığına inanılmaktadır.

H1a: Mali hizmet çalışanlarının cinsiyetlerine göre muhasebedeki hatalar ile ilgili düşünceleri arasında fark vardır.

H1b: Mali hizmet çalışanlarının yaşlarına göre muhasebedeki hatalar ile ilgili düşünceleri arasında fark vardır.

**MUHASEBEDE HATA VE HİLELERİN ÖNLENMESİNDE MALİ HİZMET
ÇALIŞANLARININ SORUMLULUĞUNUN TESPİTİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

H1c: Mali hizmet çalışanlarının eğitim durumlarına göre muhasebedeki hatalar ile ilgili düşünceleri arasında fark vardır.

H1d: Mali hizmet çalışanlarının çalışma sürelerine göre muhasebedeki hatalar ile ilgili düşünceleri arasında fark vardır.

Tablo 3: Mali Hizmet Çalışanlarının Demografik Özelliklere Göre Muhasebe Hatalarına Katılma Düzeyleri Arasındaki Farklılığın Belirlenmesi

	T	P
Cinsiyet	,507	,660
Yaş	F ,467	P ,759
Eğitim Durumu	1,49	,224
Çalışma Süresi	,767	,516

P=0,660 sonucu $p>0,05$ olduğu için mali hizmet çalışanlarının cinsiyetlerine göre muhasebedeki hatalar ile ilgili düşüncelerinde istatistiki olarak fark bulunmamış ve bundan dolayı H1a hipotezi reddedilmiştir.

F=0,467 ve $p=0,759$ sonucu $p>0,05$ olduğundan mali hizmet çalışanlarının yaşlarına göre muhasebedeki hatalar ile ilgili düşüncelerinde istatistiki olarak fark bulunmamış ve H1b hipotezi reddedilmiştir.

F=1,49 ve $p=0,224$ değeri $p>0,05$ olduğundan mali hizmet çalışanlarının eğitim düzeyleri açısından muhasebedeki hatalar ile ilgili düşüncelerinde istatistiki olarak fark bulunmamış ve H1c hipotezi reddedilmiştir.

F=0,767 ve $p=0,516$ değeri $p>0,05$ olduğundan dolayı mali hizmet çalışanlarının çalışma sürelerine göre muhasebedeki hatalar ile ilgili düşüncelerinde istatistiki olarak fark bulunmamış ve H1d hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 4: Mali Hizmet Çalışanlarının Muhasebede Karşılaşılan Hileler Konusu İle İlgili İfadelere Katılma Düzeyleri

	$\bar{x}$	s.s
Hileler kasıtlı bir şekilde yapılan hatalardır.	4,23	1,04
Belge olmadan gerçekleştirilen kayıtsız işlemlerdir.	4,03	,89
Hileler sıkı denetim olmadığından faydalanılarak yapılır.	3,75	1,00
Çalışma koşulları hile için fırsat oluşturmaktadır.	4,13	,92

Hile eyleminin yapılması için herhangi bir teşvike ihtiyaç yoktur.	3,13	1,30
Vergi kaçırmak için yapılır.		
Hile eylemini gerçekleştiren dürüst olduğunu düşünür.	3,58	1,04
Hileye başvuranlar sadece kendi çıkarlarını düşünür.	3,66	1,06
Bilinçli olarak gerçekleştirilen her kasıtlı hata hile olarak nitelendirilmez.	3,15	1,02
Hilede hile durumuna maruz kalanlar aldatılmaktadır.	3,44	1,12
Hile bilinçli bir şekilde yapılır ve gizlikle sürdürülür.		
Hilede ekonomik açıdan motivasyona ihtiyaç vardır.	3,54	1,13
Mevzuattaki boşluktan faydalanmak ve daha iyi koşullarda çalışmak için hile yapılır.	3,48	1,04
Kurumun prestijini artırmak için hile yapılır.	3,83	1,00
Bankalardan kredibilitiyi artırmak için gerçekleştirilir.	4,36	,77
Hile yapan dürüst değildir.		
Hile fırsata gerek olmadan kendiliğinden oluşabilir.	3,94	,88
Bir hatada kasıt varsa kesin olarak hile vardır.	4,00	,93
Hilede hiç kimse aldatılmaz.	4,10	1,00
	2,03	1,11
	3,20	,96
	2,07	1,22

Mali hizmet çalışanlarının muhasebedeki hileler bölümünde yönlendirilen sorulardan;
“Hileler kasıtlı bir şekilde yapılan hatalardır” sorusuna (yaklaşık 4,23 ile) “Katılıyorum”,
“Belge olmadan gerçekleştirilen kayıtsız işlemlerdir” sorusuna (yaklaşık 4,03 ile) “Katılıyorum”,
“Hileler sıkı denetim olmadığından faydalanılarak yapılır” sorusuna (yaklaşık 3,75 ile) “Katılıyorum”,
“Çalışma koşulları hile için fırsat oluşturmaktadır” sorusuna (yaklaşık 4,13) “Katılıyorum”,
“Hile eyleminin yapılması için herhangi bir teşvike ihtiyaç yoktur” sorusuna (yaklaşık 3,13) “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum”,
“Vergi kaçırmak için yapılır” sorusuna (yaklaşık 3,58) “Katılıyorum”,
“Hile eylemini gerçekleştiren dürüst olduğunu düşünür” sorusuna (yaklaşık 3,66) “Katılıyorum”,
“Hileye başvuranlar sadece kendi çıkarlarını düşünür” sorusuna (yaklaşık 3,15) “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum”,
“Bilinçli olarak gerçekleştirilen her kasıtlı hata hile olarak nitelendirilmez” sorusuna (yaklaşık 3,44 ile) “Katılıyorum”,

MUHASEBEDE HATA VE HİLELERİN ÖNLENMESİNDE MALİ HİZMET ÇALIŞANLARININ SORUMLULUĞUNUN TESPİTİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

“Hilede hile durumuna maruz kalanlar aldatılmaktadır” sorusuna (yaklaşık 3,54) “Katılıyorum” ,

“Hile bilinçli bir şekilde yapılır ve gizlilikle sürdürülür” sorusuna (yaklaşık 3,48 ile) “Katılıyorum” ,

“Hilede ekonomik açıdan motivasyona ihtiyaç vardır” sorusuna (yaklaşık 3,83) “Katılıyorum” ,

“Mevzuattaki boşluktan faydalanmak ve daha iyi koşullarda çalışmak için hile yapılır” sorusuna (yaklaşık 4,36 ile) “Kesinlikle Katılıyorum” ,

“Kurumun prestijini artırmak için hile yapılır” sorusuna (yaklaşık 3,94 ile) “Katılıyorum” ,

“Bankalardan kredibilitiyi artırmak için gerçekleştirilir” sorusuna (yaklaşık 4,00 ile) “Katılıyorum” ,

“Hile yapan dürüst değildir” sorusuna (yaklaşık 4,10 ile) “Katılıyorum” “Hile fırsata gerek olmadan kendiliğinden oluşabilir” yargısına (yaklaşık 2,03 ile) “Katılmıyorum” ,

“Bir hatada kasıt varsa kesin olarak hile vardır” sorusuna (yaklaşık 3,20 ile) “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum” ,

“Hilede hiç kimse aldatılmaz” sorusuna (yaklaşık 2,07) “Katılmıyorum” şeklinde cevap vermişlerdir.

Yukarıda verilen cevaplara baktığımızda ankete katılan mali hizmet çalışanlarının birçoğunun hilenin kasıt unsurunu taşıdığı, belgesiz bir şekilde yapıldığını, otorite boşluğundan kaynaklandığı, hile yapmaya uygun ortamların fırsat oluşturduğuna ulaşılmaktadır. Mevzuattaki boşlukları kullanmak ve çalışanlara daha iyi çalışma koşulları için hileye başvurduğu gibi sonuçlar çıkmaktadır.

H2a: Mali hizmet çalışanlarının cinsiyetlerine göre muhasebedeki hileler ile ilgili düşünceleri arasında fark vardır.

H2b: Mali hizmet çalışanlarının yaşlarına göre muhasebedeki hileler ile ilgili düşünceleri arasında fark vardır.

H2c: Mali hizmet çalışanlarının eğitim durumlarına göre muhasebedeki hileler ile ilgili düşünceleri arasında fark vardır.

H2d: Mali Hizmet Çalışanlarının çalışma sürelerine göre muhasebedeki hileler ile ilgili düşünceleri arasında fark vardır.

Tablo 5: Mali Hizmet Çalışanlarının Demografik Özelliklere Göre Muhasebe Hilelerine Katılma Düzeyleri Arasındaki Farklılığın Belirlenmesi

	T	P
Cinsiyet	,37	,928

	F	P
Yaş	,396	,811
Eğitim Durumu	,176	,912
Çalışma Süresi	,226	,878

P=0,928 sonucu $p>0,05$ olduğundan mali hizmet çalışanlarının cinsiyetlerine göre muhasebedeki hileler ile ilgili düşüncelerinde istatistiki olarak fark bulunmamış ve H2a hipotezi reddedilmiştir.

F=0,396 ve $p=0,811$ sonucu $p>0,05$ olduğundan mali hizmet çalışanlarının yaşlarına göre muhasebedeki hileler ile ilgili düşüncelerinde istatistiki olarak fark bulunmamış ve H2b hipotezi reddedilmiştir.

F=0,176 ve $p=0,912$ sonucu $p>0,05$ olduğundan mali hizmet çalışanlarının eğitim durumlarına göre muhasebedeki hileler ile ilgili düşüncelerinde istatistiki olarak fark bulunmamış ve H2c hipotezi reddedilmiştir.

F=0,226 ve $p=0,878$ sonucu $p>0,05$ olduğundan mali hizmet çalışanlarının çalışma sürelerine göre muhasebedeki hileler ile ilgili düşüncelerinde istatistiki olarak fark bulunmamış ve bundan dolayı H2d hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 6: Muhasebede Hata ve Hilelerin Tespiti ve Önlenmesi ile İlgili Mali Hizmet Çalışanlarının Sorumluluklarını Belirlemeye Yönelik Oluşturulan İfadelere Katılma Düzeyleri

	$\bar{X}$	s.s
Mali hizmet çalışanlarının hazırlamış olduğu etkili iç denetim sistemi karşılaşılabilecek hata ve hile durumlarını azaltır.	3,45	,93
Mali hizmet çalışanlarında eğitim eksikliği hata ve hileyi artırmaktadır.	3,88	1,02
Çalışanların hizmet içi eğitime alınması, bilgi düzeylerini artırıcı seminerler verilmesi oluşabilecek hata ve hile riskinin azaltılmasını sağlar.	3,70	1,10
Çalışanların yeniliklere kapalı olması hata ve hile riskinin artmasını sağlar.	3,75	,94
Çalışanların dürüst olması ve ahlaki değerlerine sahip çıkması hata ve hile	4,14	,97

**MUHASEBEDE HATA VE HİLELERİN ÖNLENMESİNDE MALİ HİZMET
ÇALIŞANLARININ SORUMLULUĞUNUN TESPİTİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

---

oranlarını azaltır.	4,28	,85
Karşılaşılan hata ve hilelerde caydırıcı müeyyideler uygulanmalıdır.	3,04	1,12
Yöneticiler baskı, sıkı politika gibi unsurları ortadan kaldırırlarsa hata ve hile olayları azalır.	3,32	,98
Geçmişte birtakım karanlık olaylara karışmış olan çalışanların hata ve hile gerçekleştirme durumları fazladır.	2,65	1,29
Çalışanları işe almadan önce özel hayatları araştırılmalıdır.	3,23	1,02
Gerçekleşen hata ve hileleri azaltmak için kişiler lider ruhuna sahip olmalıdır.	3,48	1,04
Mali hizmet çalışanlarının hata ve hile gibi olaylar hakkında bilinçli olmaları gerekir.	3,83	1,00
Disiplinli çalışanların hata ve hileye başvurma oranları daha azdır.	3,10	1,05
Çalışanların doğruluk anlayışlarının azalması hata ve hileleri arttırır.	3,05	1,15
Çalışanlar vergide hileye kurumun menfaatini düşündüğü için başvurur.	2,10	1,22
Çalışanın teknik ve teorik işlerden anlamasına gerek yoktur.	3,40	,98
Çalışanların olabilecek hatalar ve hile olayları hakkında bilgili olmasına gerek yoktur.	2,10	1,25
Problemleri azaltmak için çalışanların düşüncelerine önem verilmesine gerek yoktur.	3,14	1,06
Var olan hatalar ve hileler üst yöneticiler tarafından yapılıyor.	2,17	1,17
Çalışanların dürüst olması ve ahlaki değerlere sahip olması ile gerçekleşen hata ve hileler arasında ilişki yoktur.	2,08	1,23
Çalışanların hata ve hileler hakkında bilinçli olmasına ihtiyaç yoktur.	3,27	,96
Çalışanların muhasebe eğitimlerinin iyi olması ile hata ve hile olayları arasında bir ilişki yoktur.	3,44	,96
Çalışanların çağın yeniliklerine uyumlu olup olmaması ile gerçekleşen hata ve hileler arasında bağ yoktur.	3,10	1,13
Çalışanların hizmet içi tüm eğitimleri alması hata ve hile riskini azaltmaya tam anlamıyla yetmez.	3,07	1,14
Karşılaşılan hata ve hile durumlarını azaltabilmek için çalışanlara güvenmeye		

---

gerek yoktur.	4,10	,93
Muhasebedeki gerçekleşebilecek hatalar ve hileler ile geçmiş arasında bağ kurulmaz.		

Mali hizmet çalışanlarının muhasebedeki hata ve hilelerin önlenmesindeki sorumluluklarını belirlemek için yönlendirilen sorulardan;

“Mali hizmet çalışanlarının hazırlamış olduğu etkili iç denetim sistemi karşılaşılabilecek hata ve hile durumlarını azaltır” sorusuna (yaklaşık 3,45 ile) “Katılıyorum”,

“Mali hizmet çalışanlarında eğitim eksikliği hata ve hileyi artırmaktadır” sorusuna (yaklaşık 3,88 ile) “Katılıyorum” ,

“Çalışanların hizmet içi eğitime alınması, bilgi düzeylerini artırıcı seminerler verilmesi oluşabilecek hata ve hile riskinin azaltılmasını sağlar” sorusuna (yaklaşık 3,71 ile) “Katılıyorum” ,

“Çalışanların yeniliklere kapalı olması hata ve hile riskinin artmasını sağlar” sorusuna (yaklaşık 3,75 ile) “Katılıyorum” ,

“Çalışanların dürüst olması ve ahlaki değerlerine sahip çıkması hata ve hile oranlarını azaltır” sorusuna (yaklaşık 4,14 ile) “Katılıyorum” ,

“Karşılaşılan hata ve hilelerde caydırıcı müeyyideler uygulanmalıdır” sorusuna (yaklaşık 4,28 ile) “ Kesinlikle Katılıyorum” ,

“Yöneticiler baskı, sıkı politika gibi unsurları ortadan kaldırırlarsa hata ve hile olayları azalır” sorusuna (yaklaşık 3,04 ile) “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum” ,

“Geçmişte birtakım karanlık olaylara karışmış olan çalışanların hata ve hile gerçekleştirme durumları fazladır” sorusuna (yaklaşık 3,32 ile) “Katılıyorum” ,

“Çalışanları işe almadan önce özel hayatları araştırılmalıdır” sorusuna (yaklaşık 2,65 ile) “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum” ,

“Gerçekleşen hata ve hileleri azaltmak için kişiler lider ruhuna sahip olmalıdır” sorusuna (yaklaşık 3,23 ile) “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum” ,

“Mali hizmet çalışanlarının hata ve hile gibi olaylar hakkında bilinçli olmaları gerekir” sorusuna (yaklaşık 3,48 ile) “Katılıyorum” ,

“Disiplinli çalışanların hata ve hileye başvurma oranları daha azdır” sorusuna (yaklaşık 3,83 ile) “Katılıyorum” ,

“Çalışanların doğruluk anlayışlarının azalması hata ve hileleri arttırır” sorusuna (yaklaşık 3,10 ile) “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum” ,

MUHASEBEDE HATA VE HİLELERİN ÖNLENMESİNDE MALİ HİZMET ÇALIŞANLARININ SORUMLULUĞUNUN TESPİTİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

“Çalışanlar vergide hileye kurumun menfaatini düşündüğü için başvurur” sorusuna (yaklaşık 3,05 ile) “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum” ,

“Çalışanın teknik ve teorik işlerden anlamasına gerek yoktur” sorusuna (yaklaşık 2,10 ile) “Katılmıyorum” ,

“Çalışanların olabilecek hatalar ve hile olayları hakkında bilgili olmasına gerek yoktur” sorusuna (yaklaşık 3,40 ile) “Katılıyorum” ,

“Problemleri azaltmak için çalışanların düşüncelerine önem verilmesine gerek yoktur” sorusuna (yaklaşık 2,10 ile) “Katılmıyorum” ,

“Var olan hatalar ve hileler üst yöneticiler tarafından yapılıyor” sorusuna (yaklaşık 3,14 ile) “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum” ,

“Çalışanların dürüst olması ve ahlaki değerlere sahip olması ile gerçekleşen hata ve hileler arasında ilişki yoktur” sorusuna (yaklaşık 2,17 ile) “Katılmıyorum” ,

“Çalışanların hata ve hileler hakkında bilinçli olmasına ihtiyaç yoktur” sorusuna (yaklaşık 2,08 ile) “Katılmıyorum” ,

“Çalışanların muhasebe eğitimlerinin iyi olması ile hata ve hile olayları arasında bir ilişki yoktur” sorusuna (yaklaşık 3,27 ile) “Katılıyorum” ,

“Çalışanların çağın yeniliklerine uyumlu olup olmaması ile gerçekleşen hata ve hileler arasında bağ yoktur” sorusuna (yaklaşık 3,44 ile) “Katılıyorum” ,

“Çalışanların hizmet içi tüm eğitimleri alması hata ve hile riskini azaltmaya tam anlamıyla yetmez” sorusuna (yaklaşık 3,10) “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum” ,

“Karşılaşılan hata ve hile durumlarını azaltabilmek için çalışanlara güvenmeye gerek yoktur” sorusuna (yaklaşık 3,07) “Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum” ,

“Muhasebedeki gerçekleştirilecek hatalar ve hileler ile geçmiş arasında bağ kurulmaz” sorusuna (yaklaşık 4,10 ile) “Katılıyorum” şeklinde cevap vermişlerdir.

Yukarıdaki sonuçlar değerlendirildiğinde mali hizmet çalışanlarının eğitilmiş olması ve gerekli donanımlara sahip olması, alanında bilgi sahibi olması, dürüst ve ahlaki nitelikler taşıması gibi sorulara genellikle katıldıkları bulunmuştur. Lider ruhlu ve otoriter çalışanların hata yapma risklerinin az olduğu şeklinde cevaplar verdikleri tespit edilmiştir.

H3a: Mali hizmet çalışanlarının cinsiyetlerine göre muhasebede karşılaşılan hata ve hilelerin tespit edilmesi ve önlenmesi ile ilgili sorumluluklarındaki düşünceleri arasında fark vardır.

H3b: Mali hizmet çalışanlarının yaşlarına göre muhasebede karşılaşılan hata ve hilelerin tespit edilmesi ve önlenmesi ile ilgili sorumluluklarındaki düşünceleri arasında fark vardır.

H3c: Mali hizmet çalışanlarının eğitim durumlarına göre muhasebede karşılaşılan hata ve hilelerin tespit edilmesi ve önlenmesi ile ilgili sorumluluklarındaki düşünceleri arasında fark vardır.

H3d: Mali Hizmet çalışanlarının çalışma sürelerine göre muhasebede karşılaşılan hata ve hilelerin tespit edilmesi ve önlenmesi ile ilgili sorumluluklarındaki düşünceleri arasında fark vardır.

Tablo 7: Mali Hizmet Çalışanlarının Demografik Özelliklere Göre Muhasebede Karşılaşılan Hata ve Hilelerin Tespiti ve Önlenmesi ile İlgili Sorumluluklarını Belirlemeye Yönelik Oluşturulan İfadelere Katılma Düzeyleri Arasındaki Farklılığın Belirlenmesi

	P	T
Cinsiyet	,016	,430
	F	P
Yaş	,273	,894
Eğitim Durumu	,354	,786
Çalışma Süresi	,302	,824

P=0,430 sonucu $p>0,05$ olduğundan mali hizmet çalışanlarının cinsiyetlerine göre muhasebede karşılaşılan hata ve hilelerin tespit edilmesi ve önlenmesi ile ilgili sorulardaki düşüncelerinde istatistiki olarak fark bulunmamış ve H3a hipotezi reddedilmiştir.

F= 0,273 ve p= 0,894 değeri $p>0,05$ olduğundan mali hizmet çalışanlarının yaşlarına göre muhasebede hata ve hilelerin tespit edilmesi ve önlenmesi ile ilgili sorulardaki düşüncelerinde istatistiki olarak fark bulunmamış ve H3b hipotezi reddedilmiştir.

F= 0,354 ve p= 0,786 değeri $p>0,05$ olduğundan mali hizmet çalışanlarının eğitim durumlarına göre muhasebede hata ve hilelerin tespit edilmesi ve önlenmesi ile ilgili sorulardaki düşüncelerinde istatistiki olarak fark bulunmamış ve H3c hipotezi reddedilmiştir.

F= 0,302 ve p= 0,824 değeri $p>0,05$ olduğundan mali hizmet çalışanlarının çalışma sürelerine göre muhasebede hata ve hilelerin tespit edilmesi ve önlenmesi ile ilgili sorulardaki düşüncelerinde istatistiki olarak fark bulunmamış ve H3d hipotezi reddedilmiştir.

MUHASEBEDE HATA VE HİLELERİN ÖNLENMESİNDE MALİ HİZMET ÇALIŞANLARININ SORUMLULUĞUNUN TESPİTİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Muhasebe; hesaplaşma, karşılıklı hesap görme anlamına gelmektedir. Muhasebe işletmenin varlık ve kaynaklarının oluşumunu, yapılan işlemler neticesinde kaynaklarda oluşan artış veya azalışları, örgütün mali açıdan mevcut durumunu ortaya çıkaran bilgileri üreten ve bunları ilgili yerlere gönderen bir bilgi ağıdır.

Muhasebe hataları çalışanların unutkanlık, bilgisizlik, ihmal ve deneyimsizlik gibi nedenlerden dolayı muhasebe kayıtlarında yapılan yanlışlık uygulamalarıdır. Muhasebe hataları kanunlara, yasalara ve genel kabul görmüş ilkelere aykırı olan ancak kasıt unsuru içermeyen davranışlardır.

Muhasebede hile; belirlenen amaçlarla işletmenin işlem, kayıt ve belgelerinin hatadan farklı bir şekilde kasıtlı olarak yapılmasıdır. Kayıt düzenlerinin, hesap işleyişlerinin muhasebe ilkelerine aykırı olarak tutulmasıdır.

Bu çalışmada muhasebe, muhasebede hata ve hile kavramları ile ilgili teorik bilgiler verilmiştir. Muhasebede hata hilelerin önlenmesinde mali hizmet çalışanlarının sorumluluklarını belirlemek amacıyla çalışanlara anket soruları yönlendirilerek ifadelerle katılma oranları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yapılan bu çalışmada muhasebe hataları konusunda mali hizmet çalışanlarının katılma düzeyleri hakkında açıklamalarda bulunulmuştur. Verilen cevaplara göre muhasebe hataları ile ilgili ifadelerden aşağıdaki sonuçlar tespit edilmiştir:

- Muhasebe hatalarında kasıt unsuru olmadan bilinçsiz olarak yapılmaktadır, çalışanların tecrübesiz olmasından kaynaklanmaktadır, hatalar ihmal ve dikkatsizlikten kaynaklanmaktadır, yapılan hatalar genellikle unutmadan kaynaklanmaktadır.

Mali hizmet çalışanlarının muhasebedeki hileler ile ilgili ifadelerle katılma düzeyleri hakkında açıklamalarda bulunulmuştur. Verilen cevaplara göre muhasebe hileleri ile ilgili ifadelerden aşağıdaki sonuçlar tespit edilmiştir:

- Hile bilinçli olarak yapılır ve belli bir kasıt taşıyan hatalardır, hileler vergi kaçırmak amacı ile yapılmaktadır, belgesiz bir şekilde yapılan hatalardır, hile yapan kendi çıkarlarını düşünerek yapabilmektedir, hilede hileye maruz kalan aldatılmaktadır.

Mali hizmet çalışanlarının muhasebede gerçekleşen hatalar ve hilelerin önlenmesi ile ilgili sorumluluk düzeylerini belirlemek amacıyla yöneltilen ifadelerle katılma düzeyleri hakkında bilgiler verilmiştir. Verilen cevaplara göre çalışanların hata ve hileleri tespit etmek ve bunları önlemek amacıyla yöneltilen ifadelerden aşağıdaki sonuçlar tespit edilmiştir:

- Baskı ve fırsat unsurlarını ortadan kaldırmak hata ve hile yapma riskini azaltır, çalışanların çağın yeniliklerine kapalı olması hata ve hile yapma riskini artırabilir, dürüst ve ahlaki değerlere sahip olan çalışanlar hata ve hile yapılma riskini azaltır, etkili bir iç denetim sisteminin olması hata ve hile yapma riskini azaltabilir, şeklindedir.

Çalışmada mali hizmet çalışanlarının cinsiyetleri, yaşları, eğitim durumları ve çalışma süreleri gibi özellikler açısından yapılan hipotezlerin t- testi ve tek yönlü varyans test analizleri sonucunda ankete katılan çalışanların katılma düzeyleri arasında ;

- Cinsiyet durumuna göre, yaş durumuna göre, eğitim durumuna göre, çalışma süresine göre herhangi bir farkın olmadığı tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmalar neticesinde konu ile ilgili olarak yapılabilecek öneriler ise şunlardır;

- Muhasebe işlemlerini gerçekleştiren mali hizmet çalışanları birçok sebepten kaynaklı hatalarla karşı karşıya kalabilmekte. İnsan unsurunun olduğu yerde tabii ki hataları ortadan tamamen kaldırılabilmemiz pek mümkün değildir. Ancak bu süreçlerdeki hata oranlarını olabildiğince minimum seviyeye indirebiliriz. Muhasebe alanında yeterince tecrübeye ve donanımına sahip olmayan mali hizmet çalışanlarına altından kalkamayacakları büyüklükte sorumluluk verilmemelidir. Öncelikle personellerin bu konuda deneyim kazanabilecekleri kadar süreler tanınmalıdır. Çalışmadan elde edilen verilere bakıldığında dikkatsizlik, unutkanlık, ihmal gibi sebeplerden hataların ortaya çıktığını değerlendirecek olursak çalışanların bu eksikliklerini giderebilecek eğitimlerle destek verilmelidir. Meslekte karşılaşılan hataların ne gibi sonuçlara yol açabileceği ve birçok kişiyi olumsuz etkilediği konularında bilinç oluşturulmalıdır. Mali hizmet çalışanları yaptıkları işin ne kadar değerli ve birçok sektörle bağlantılı olduğunun farkında olarak işlerine gereken hassasiyeti göstermelidirler.
- Öncelikle hile durumunda kasıt unsurunun olduğunu unutmamamız gerekir. Kişisel veya kurumsal menfaatler uğruna mali hizmet çalışanları hileye başvurmaktadır. Sistemi aldatici bir şekilde tamamen çıkarlar uğruna yapılmaktadır. Muhasebede hileye başvuranlar unutmamalıdır ki kişisel ya da kurumsal menfaatler uğruna yaptıkları hileler birçok kişiye zarar vermektedir. Hileler bilinçli yapıldığı için devlet eliyle çok ağır müeyyidelere ihtiyaç vardır. Var olan mevzuatta hile gerçekleştirenlere yönelik tabii ki çeşitli müeyyideler bulunmaktadır ancak bu sürecin denetiminin sıkı bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekir. Hilelerin önüne geçebilmek için ilk yapılması gereken kurumlara ve çalışanlara meslek etiği, ahlak vb. konularda bilinç oluşturmak sonra ki aşamada ise kamu gücüyle sıkı denetim ve ağır yaptırımlarla caydırıcılık politikası izlenmelidir.
- Karşılaşılan herhangi bir hata ya da hile durumlarında doğrudan sorumlu tutulan mali hizmet çalışanlarıdır. Süreçte büyük etkisi olan çalışanların sorumlulukları da aynı şekilde büyüktür. Muhasebe mesleğinde gerçekleşen mevzuat değişikliklerini çalışanların sürekli olarak takip etmesi gerekir. Gerçekleşen yeniliklere hızlı bir şekilde uyum sağlayabilme önemlidir. Kurumlar bazı çıkarlar uğruna çalışanlarına hata ya da hile gerçekleştirmeleri yönünde baskılar yapmaktalar. Bu konuda çalışanların gereken direnci göstermeleri gerekir. Çünkü kurumun sorumlu olduğu kadar mali hizmet çalışanlarının da işlemlerde sorumluluğu bulunmaktadır. Üst yönetimden yapılan baskı ve fırsatlar da büyük oranda kamu gücüyle ortadan kaldırılabilenekte, bu duruma çalışanların gücü tam anlamıyla yetemeyebilir.
- Muhasebede hata ve hile yapma riskini önleyebilmek için iç denetim birimi oluşturulmalı ve bu birim bağımsız ve tarafsız olmalıdır. Yapılan denetimlerin sürekli ve sistematik bir şekilde devam ettirilmelidir. Yeniliklere açık olan çalışanlar olmalı ve çalışanların teknolojik bilgilere sahip olması gerekmektedir. Çalışanlar alanıyla ilgili sürekli eğitimlere katılmalı ve aynı zamanda kendi eksiklerini giderebilmek için araştırmalar yapmalıdır. Yapılan hata ve hileler konusunda cezalar ağırlaştırılmalı ve yapılan hata ve hileler en aza indirilmelidir. Çalışanların hata ve hile yapmasını sağlayan baskı olayları

***MUHASEBEDE HATA VE HİLELERİN ÖNLENMESİNDE MALİ HİZMET
ÇALIŞANLARININ SORUMLULUĞUNUN TESPİTİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA***

çalışanları takip ederek değerlendirilebilir. Dürüst ve ahlaki değerlerine sahip çıkan çalışanlar karşılaşılan hataların ve hilelerin azalmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, N., & Aydın, H. (1987). *Muhasebe Teorileri*. Gazi Üniversitesi Yayın No:98, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayın No:44.
- Akdoğan, N., & Tanker, N. (2001), *Mali Tablo Analizi*. Gazi Yayınevi.
- Altıntaş, A. T. (2003). *Hastane İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi Uygulaması: İÜ Kardiyoloji Enstitüsü'nde Bir Örnek Uygulama* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bayraktar, A., (2007). *Türkiye'deki Muhasebe Hileleri Tarihi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi]. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Bozkurt, O., (2014), Mükellef Firmanın İç Muhasebe Kontrol Sistemi, Firma Büyüklüğü ve Ününün Bağımsız Muhasebeci Geliri ve Hizmet Performansı Üzerine Etkisi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10(21).
- Çatıkkaş, Ö., & Çalış, Y. E. (2007). İşletmelerde Muhasebe Hilelerinin Önlenmesi İçin Hile Belirtileri. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*.
- Davia, R. Howard, C. PatrickCoggins, John C. Wideman, & Joseph T. Kastantin, (1992), *Management Accountant's Guide to Fraud Discoveryand Control*, John Wiley&SonsInc.
- Ergin, G., & Şahin, İ. (2005), Dış Kaynaklardan Yararlanma Aracı Olarak Hizmet İhaleleri: T.C. Sağlık Bakanlığı Hastanelerinin Değerlendirmeleri Üzerine Bir Çalışma. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*.
- Ertürk, A. (2010). *İşletmelerde Hata ve Hileyi Önlemede İç Kontrol Sisteminin Etkililiği ve Bir Uygulama* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Glasser, K. M. (1990). *Auditing Made Simple* (1. Baskı). Bungay: Richard Clay Ltd.
- Göçen, C. A. (2010). Kurumsal Yönetim, İç Kontrol ve Bağımsız Denetim: Parmalat Vakası. *Mali Çözüm Dergisi*, 97, 107- 129
- Keskin, S. (2014). *Muhasebe Hata ve Hileleri Karşısında Etik Tutumlar: Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma* [Yüksek Lisans Tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Kirik Z. (2007). *Muhasebe Hata Hileleri ile Muhasebe Mesleğinde Etik: Afyon Karahisar'da Muhasebeciler Üzerine Bir Araştırma* [Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi]. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Okay S. (2011). *Muhasebe Hata ve Hilelerinin Meslek Etiği Açısından İrdelenmesi* [Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi]. Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Özbirecikli, M. (2006). Bağımsız Denetçinin Müşteri Firmanın Yolsuzluk Eylemi Karşısındaki Tutumu: Şirket Yolsuzluk Vakaları ve Yasal Düzenlemeler Çerçevesinde Bir İnceleme. *Muhasebe Denetime Bakış Dergisi*, 5(18).

**MUHASEBEDE HATA VE HİLELERİN ÖNLENMESİNDE MALİ HİZMET
ÇALIŞANLARININ SORUMLULUĞUNUN TESPİTİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA**

- Saban, N. (2006). Bir Analiz: Türk Hukukunda Hile Kavramının Unsurları. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (3), 59-60.
- Seçim, H. (1995). *Hastane Yönetim ve Organizasyonu: Türkiye’de Hastanelerin Organizasyonu İçin Bir Model Önerisi*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Seviğ, V. (2002). Muhasebe Bilimi ve Muhasebeci. *Mali Çözüm Dergisi*, 58.
- Sevilengül, O. (2005). *Tek Düzen Muhasebe Sistemi ile Uyumlu Genel Muhasebe*. Gazi Kitabevi.
- Tanış, V. N., & Berikol, B. Z. (2011). *Genel Muhasebe*. Karahan Yayınevi.

EXTENDED ABSTRACT

Purpose of the research

The aim of this study is to determine the responsibility of financial service employees in the detection and prevention of accounting errors and frauds in Turkey. In order to achieve this goal, a survey was conducted for financial service employees operating in health institutions in Sivas province.

Research Questions

- 1-Is there a difference between demographic characteristics and the prevention of errors?
- 2-Is there a difference between demographic characteristics and the prevention of cheatings?
- 3-Is there a difference between demographic characteristics and the responsibilities of financial service employees in the prevention of errors and cheatings?

Literature Review

Accounting is the art of recording, classifying, summarizing, and interpreting the results of events that take place in financial transactions in a way that can be expressed with money. Accounting provides very important financial information to businesses. It provides important financial information to business owners, employees, government agencies, credit institutions and many other organizations. Significant strikes are also falling on accounting professionals who provide valuable data through financial statements. They must show the necessary sensitivity to their professions and work according to moral rules. It has the purposes of providing useful information to the accounting institution, estimating cash flows, providing information about business assets and financial valuations, etc. Businesses need to pay attention to accounting if they want to maintain good management. To make healthier decisions for future planning, they need to take advantage of the information provided by accounting. Business owners can evaluate the situation of the business with the information provided by the accounting.

Accounting errors are the inaccuracies made in the records due to such reasons as forgetfulness, carelessness, negligent attitude, ignorance, and inexperience. The point to note in mistakes is that they are unconsciously committed without the element of intent. As in any profession, there may be some mistakes in the accounting profession. However, a little more attention needs to be paid to the other sectors due to the presentation of financial information and necessary measures should be taken to prevent possible errors. Errors can be categorized into mathematical errors, registration errors, accounting errors, mixing of debt-receivable parties, posting errors, forgetting errors, balance sheet errors. Today, these errors have decreased with the development of technology in the field of accounting. However, accounting errors could not be prevented.

Accounting fraud refers to the intentional falsification of the transactions, registrations and documents of the enterprise for certain purposes other than error. Accounting fraud is the retention of registration schemes, account transactions, tax, accounting principles. Accounting tricks are done consciously. Accounting frauds are carried out for such reasons as obtaining assets unfairly, misleading partners, misleading investors, distributing less profits, corrupting, taking advantage of incentives, taking out excess loans from banks. The tricks can be divided in such types as intentional error, unregistered transactions, registration before or after time, fabricated accounts, document fraud, valuation cheatings. The consequences of cheating will

MUHASEBEDE HATA VE HİLELERİN ÖNLENMESİNDE MALİ HİZMET ÇALIŞANLARININ SORUMLULUĞUNUN TESPİTİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

affect employees and managers as well as the internal and external environment of the enterprise. Accounting gimmicks, which are a case of making conscious mistakes seem correct in financial statements, are regarded as highly dangerous because they pave the way for financial scandals such as Xerox and Waste Management. Although inaccuracies in accounting transactions are the factor that leads to business losses, they do not carry a "criminal" element such as cheating.

Accounting errors occur during the registration phase of accounts, while accounting cheatings are usually the intentional processing of illegal transactions during the editing of documents. The consequences might be harmful to those who make mistakes, but they are not committed for the expectation of benefit. In deception, there are cases of causing serious harm to others to benefit themselves. In accounting tricks, others are tricked into owning assets or avoiding debts for their own benefit.

Methodology

In the research, the survey method was used to collect the data. The data were collected by obtaining answers to written survey questions by mutual interview with financial service employees. In the survey application, the whole universe was tried to be reached by not limiting samples to only 10 hospitals. Of the 102 financial service employees, 96 employees were reached, and 84 survey returns were provided and 82.35% participated in the study.

SPSS 21.0 package program was used for the evaluation of the data. The survey results were processed by the SPSS database and the results were transferred to Microsoft Excel and Word programs and tables and charts were formulated. In the study, frequency calculations were made for each question in the survey and differences were investigated by creating cross-tables between the questions in the second, third and fourth sections. The 5-likert scale was used in the analysis of the data and the average distribution in the evaluation of the scale: ❖ Those up to 1.24, Absolutely Disagreed, ❖ 1.25- Those up to 2.24 I disagree, ❖ Those up to 2.25-3.24 Neither Agree nor Disagree, ❖ Those up to 3.25-4.24 Agree, ❖ Those 4.25 and above are presented as Absolutely Agree.

In this section, the reliability test for 57 questions asked to the participants showed that the Cronbach Alpha value was '0.72' and was found to be reliable. 82.1% of the participants were male and 17.9% were female. 42.9% of the financial service employees surveyed were between the ages of 36 and 45. According to the results, 53.6% of the financial service employees surveyed received undergraduate education and 27.4% received postgraduate education. When the working time distributions of financial service employees were examined, 51.2% consisted of employees between 6-15 years and 22.6% between 16-25 years.

When we looked at the statements directed about errors made in accounting, responses to the questionnaire items "Due to careless and negligent behavior" (4.23), "Due to lack of knowledge and experience" (4.19) and "Occurs during mathematical processes" (4.35) showed the highest average. There was no statistical difference in the opinions of financial service employees regarding errors in accounting according to gender, age, education status and working time. When we looked at the statements directed about accounting cheatings, responses to the questionnaire items "Cheats are deliberate errors" (4.23), "Unregistered transactions performed without documentation" (4.03) and "Fraud is done to exploit the loophole in the legislation and work in better conditions" (4.36) showed the highest average.

There was no statistical difference in the opinions of financial service employees regarding the frauds in accounting according to gender, age, education status and working time. When we looked at the statements directed on the responsibility of financial service employees, responses to the questionnaire items "Deterrent sanctions should be applied for errors and cheats encountered" (4.28), "Honesty of employees and upholding their moral values reduce error and cheating rates" (4.14) and "Errors and deceits in accounting and the past are not linked" (4.10) showed the highest average. There was no statistical difference in the opinions of financial service employees in questions related to the detection and prevention of errors and tricks encountered in accounting according to gender, age, education status and working time.

Results and Decision

According to the results obtained from the study, it can be concluded that the mistakes of the conjunction were made unconsciously without any element of intent and were due to the inexperienced, negligent, and carelessness of the employees. Accounting tricks were deliberately done, and cheats were mistakes made undocumented with the aim of evasion of taxes. According to the responses to the responsibilities of financial service employees in the mistakes made, eliminating the pressures would reduce the risk of mistakes and cheating, and the fact that employees were open to innovation and honesty would reduce the risk of errors and cheating.

As a result of the analysis carried out in the study, it was determined that there was no difference according to gender status, age status, education status, working time.

In order to prevent the risk of errors and cheating in accounting, an internal audit unit must be established, and this unit must be independent and impartial. The audits should be carried out continuously and systematically. There should be employees who are open to innovations and employees should have technological knowledge. Employees should participate in continuous trainings on their field and at the same time conduct research to make up for their own shortcomings.